

Resource: Biblica Bible Dictionary

Biblica Study Notes (Key Terms) © 2023 Biblica Inc. Released under CC BY-SA 4.0 license. Biblica Study Notes has been adapted in the following languages: Tok Pisin, Arabic (عربي), French (Français), Hindi (हिंदी), Indonesian (Bahasa Indonesia), Portuguese (Português), Russian (Русский), Spanish (Español), Swahili (Kiswahili), and Simplified Chinese (简体中文) from Biblica Study Notes © 2023 Biblica Inc. Released under CC BY-SA 4.0 license by Mission Mutual.

Biblica Bible Dictionary

H

Habari njema

Ujumbe kuhusu Yesu. Katika lugha ya kiyunani ujumbe mzima unaitwa injili. (Injili) Ni ujumbe kwamba Mungu anaokoa watu kutoka kwa nguvu za dhambi na kifo. Hii inamaanisha kwamba watu wanaweza kumwabudu Muumba wao kikamilifu. Wanaweza kuishi kwa amani naye na wengine. Hii inaweza kutokea kwa sababu Yesu alitoa maisha yake kuwaokoa wanadamu wote. Alikufa kama dhabihu ili kuwaweka watu huru kutoka kuwa watumwa wa uovu. Kisha Mungu alimfufua Yesu kutoka katika wafu. Yesu ni Masihi wa Kiyahudi ambaye Mungu alikuwa ameahidi kumtuma. Analeta uzima wa milele wa Mungu na nguvu za ufufuo kwa wote wanaomwamini.

Hadithi

Ilikuwa muhimu sana kwa Waisraeli kukumbuka hadithi na mafundisho. Walieleza hadithi za kile kilichotokea miongoni mwa watu wao kutoka zamani. Walieleza hadithi kuhusu matendo makuu ya Mungu. Pia walieleza hadithi kuhusu sheria na mafundisho waliyopokea kutoka kwa Mungu. Wazee waliwaambia vijana mambo haya. Kwa njia hii kila mtu alijifunza hadithi na mafundisho ambayo yalikuwa muhimu kwa jamii.

Hagai

Nabii katika Yuda wakati serikali ya Uajemi ilikuwa inatawala. Aliwahimiza Yoshua na Zerubabeli kujenga upya hekalu. Unabii wake umeandikwa katika kitabu cha Hagai.

Hagari

Mtumwa kutoka Misri ambaye alimhudumia Sara. Wakati Sara hakuweza kupata watoto, alimfanya Hagari alale na Abram. Baada ya hili, Hagari alizaa

mwana wa Abram aitwaye Ishmaeli. Hagari alitendewa vibaya na Sara. Yeye na Ishmaeli walifukuzwa. Lakini Mungu aliwatunza jangwani.

Haki na Mungu

Ni kuweza kuishi kwa amani na furaha na Mungu. Hii pia inaitwa kufanywa mwenye haki au kuhesabiwa haki. Inamaanisha kwamba watu wanaweza kufurahia baraka za agano la Mungu. Pia inamaanisha kwamba watu wanaweza kuwekwa huru kutoka kwa nguvu za dhambi, kifo na uovu. Mungu anawaweka huru kupitia kifo na ufufuo wa Yesu. Watu wanaomwamini Mungu na kuwa na imani naye wanafanywa kuwa sawa naye.

Haki za mzaliwa wa kwanza

Mamlaka na sehemu ya mali ya familia iliyotolewa kwa mwana mzaliwa wa kwanza. Hii ilitokea baba wa familia alipokufa. Mwana mzaliwa wa kwanza alipokea mali mara mbili zaidi kuliko wana wengine. Alikuwa na mamlaka juu ya familia iliyobaki kama baba alivyokuwa nayo. Alikuwa na jukumu la kuwa kiongozi wa familia.

Hamani

Kiongozi katika serikali ya Uajemi wakati wa Artashasta. Alikuwa kutoka ukoo wa Agagi Mwamaleki. Hii ilimaanisha kwamba Hamani alitoka katika kundi la watu ambao walikuwa wamewatendea vibaya Waisraeli. Hamani alipanga kuangamiza Wayahudi wote katika ufalme wa Uajemi. Artashasta alimwua.

Hamu

Mwana mzaliwa wa mwisho wa Nuhu. Yeye na mkewe waliokolewa kutoka kwenye mafuriko kwa sababu walikuwa ndani ya safina. Hakumheshimu

baba yake wakati Nuhu alipolewa baada ya mafuriko. Kwa sababu ya hili, Nuhu alitamka laana badala ya baraka juu ya sehemu ya familia ya Hamu.

Hana

Mama wa nabii Samweli. Elikana alikuwa mume wake. Kwa muda mrefu hakuweza kupata watoto. Kisha Mungu alimruhusu kushika mimba. Akiwa na shukrani tele, aliomba sala nzuri kuhusu Mungu kuwajali watu wake.

Hasira ya Mungu

Biblia inaeleza Mungu kuwa na hasira dhidi ya dhambi na uovu. Anaonyesha hasira yake kwa kuleta hukumu dhidi ya wale wanaokataa kuacha kufanya uovu. Analeta hukumu dhidi ya wale wanaokataa kutubu na kuacha dhambi. Waandishi katika Biblia walielezea hasira ya Mungu kama shinikizo. Katika shinikizo, zabibu zinavunjwa ili kutengeneza divai. Waandishi katika Biblia pia walielezea hasira ya Mungu kama kikombe cha divai. Wale waliokataa kuacha kutenda dhambi na kufanya matendo maovu walilazimika kukinywa. Hizi zilikuwa picha za hukumu ya Mungu. Zilikuwa picha za jinsi Mungu anavyowazuia wale wanaofanya uovu na kuwaadhibu. Watu wanaomwamini Yesu wanakombolewa kutoka kwa nguvu za dhambi na uovu. Kwa sababu ya hili, wanaokolewa kutoka kwa hasira ya Mungu dhidi ya dhambi na uovu. Katika Ufunuo, hasira ya Mungu na hasira ya Mwanakondoo ni kitu kimoja.

Hawa

Binadamu wa pili ambaye Mungu aliumba na mwanamke wa kwanza. Adamu alikuwa mume wake. Katika lugha ya Kiebrania jina Hawa linamaanisha mtoaji wa uhai. Mungu alimuumba Hawa kutoka kwenye ubavu wa Adamu. Alikuwa na urafiki na amani na Mungu alipokuwa akiishi katika Bustani ya Edeni. Alifanya kazi pamoja na Adamu kutunza bustani. Alikuwa mama wa Kaini, Habili na Sethi. Wakati Adamu na Hawa walipoacha kumtii Mungu, walilazimika kuondoka katika Bustani ya Edeni.

Hekalu

Jengo huko Yerusalemu ambapo watu wangeweza kwenda kumwabudu Mungu. Pia liliitwa nyumba ya Bwana au nyumba ya Mungu. Ya kwanza ilijengwa wakati Sulemani alikuwa mfalme. Mungu alikuwa pamoja na watu wake pale. Wababeli walilibomoa mwaka 586 kabla ya Yesu (KK). Miaka mingi baadaye, Wayahudi walijenga lingine. Baada ya Warumi kuliharibu hekalu hilo mwaka 70 bada ya Yesu (BK), Wayahudi hawakujenga lingine tena. Yesu aliliita hekalu nyumba ya Baba yake. Yesu alisema mwili wake ni hekalu jipya. Hii ilikuwa kwa sababu Mungu alikuwa pamoja na watu wake kupitia Yesu. Mungu anabaki duniani kupitia wale wanaomfuata Yesu. Wamejazwa na Roho Mtakatifu. Kwa sababu hii, waumini wanaelezewa kama hekalu jipya.

Hekima

Hekima ni ujuzi, uwezo, maarifa na ufahamu kuhusu kitu. Hekima kutoka kwa Mungu inajumuisha akili nzuri na uwezo wa kutofautisha kati ya haki na makosa. Inajumuisha kujua nini ni sahihi na haki na kufanya hivyo. Inajumuisha kuchukua hatua inayohitajika wakati inahitajika. Inategemea kumheshimu Mungu. Hekima ni kinyume cha upumbavu. Hekima kutoka kwa Mungu ni baraka ya kiroho ambayo Mungu huwapa watu wake. Kitabu cha Mithali kinaelezea jinsi hekima ilikuwa sehemu ya Mungu kuumba ulimwengu. 1 Wakorintho 1:30 inaelezea Yesu kama hekima ya Mungu.

Hema la kukutania

Hema la kukutania ni hema nje ya kambi ya Waisraeli karibu na Mlima Sinai. Mungu alikutana na Musa na Waisraeli pale kupitia nguzo ya wingu. Wanawake fulani walihudumu kwenye mlango na Yoshua alikaa kwenye hema wakati wote. Baada ya hema takatifu kujengwa, hema ya kukutania haikutumika tena. Lakini hema takatifu pia iliitwa hema ya kukutania.

Hema takatifu

Hema ambapo Mungu aliishi miongoni mwa Waisraeli baada ya kutoka Misri. Hapo ndipo alipozungumza na Musa na wana wa Israeli. Mungu

alimpa Musa maagizo wazi kuhusu jinsi ya kuifanya. Hema takatifu ilijumuisha sanduku la agano na madhabahu ya uvumba. Ilijumuisha vinara vya taa na meza ya mkate mtakatifu. Ilijumuisha madhabahu ya dhabihu na ua. Ilijumuisha bakuli kubwa la maji kwa ajili ya makuhani kunawa mikono na miguu. Wafanyakazi wenye ujuzi walitengeneza hema kulingana na mfano ambao Mungu alimwonyesha Musa kwenye Mlima Sinai. Waisraeli walibeba hema takatifu kila mahali waliposafiri. Pia ilikuwa ishara ya jinsi Mungu angefanya kazi kupitia Yesu miaka mingi baadaye.

Henoko

Mwana wa Yaredi katika ukoo wa Sethi na baba wa Methusela. Alikuwa mwaminifu kwa Mungu. Hakufa na hakuzikwa kama watu wengine. Mungu alimchukua kutoka duniani.

Herode Agripa I

Mfalme Herode wa Matendo ya Mitume sura ya 12. Alikuwa mjukuu wa Herode Mkuu. Alikuwa pia mpwa wa Herode Antipa. Alikuwa baba wa Herode Agripa II. Binti zake wawili walikuwa Bernike na Dirusila.

Herode Agripa II

Mfalme Agripa wa Matendo ya Mitume sura ya 25 na 26. Alikuwa mwana wa Herode Agripa I. Inadhaniwa kuwa dada yake Bernike aliishi naye kama mkewe.

Herode Antipa

Herode wa Mathayo sura ya 14, Marko sura ya 6, na Luka sura ya 3, 9 na 23. Alikuwa mwana wa Herode Mkuu. Alitawala Galilaya na Perea wakati wa Yesu. Perea ilikuwa mashariki mwa Mto Yordani. Aliaoa mke wa kaka yake Filipo. Jina lake lilikuwa Herodia. Herode Antipa alimwua Yohana Mbatizaji.

Herode Mkuu

Mfalme Herode wa Mathayo 2 na Luka 1. Alikuwa mtawala aliyeteuliwa na Warumi na kupewa jina

Mfalme wa Wayahudi. Alitawala kama mfalme kutoka karibu 36 kabla aya Yesu (KK) hadi 4 KK. Alitawala Yudea na ardhi zote za Israeli. Alikuwa kutoka ukoo wa Esau lakini alichukuliwa kama Myahudi. Aliamuru miradi mingi ya ujenzi ifanyike. Hii ilijumuisha mji wa Kaisaria na hekalu huko Yerusalemu. Aliamuru hekalu lifanywe kubwa na bora zaidi kuliko ilivyowahi kuwa.

Hezekia

Mwana wa Ahazi na Abiya. Alikuwa baba yake Manase na alitoka katika kabila la Yuda. Alikuwa mfalme wa kumi na mbili wa ufalme wa kusini wa Yuda. Alipokuwa mfalme, Mungu alifanya muujiza kuokoa Yerusalemu kutoka kwa Waashuri. Hezekia alimfuata Mungu kwa uaminifu na kuwaongoza watu kumwabudu Mungu pekee.

Hispania

Nchi katika eneo la magharibi la ardhi zilizotawaliwa na serikali ya Kirumi. Leo bado inaitwa Hispania. Paulo alitaka kushiriki habari njema huko. Ni eneo la mbali zaidi upande wa magharibi linalotajwa katika Biblia.

Hobabu

Shemeji ya Musa. Alikuwa mwana wa Reueli ambaye pia aliitwa Yethro. Hobabu alikuwa kaka wa mke wa Musa, Zipora. Alikuwa sehemu ya kundi la watu wa Wakeni. Alikaa na Waisraeli waliposafiri kutoka Mlima Sinai hadi Kanaani. Alikuwa mwongozo wao jangwani.

Hosea

Nabii katika ufalme wa kaskazini mwa Israeli. Alitoa unabii wakati wa Mfalme Yeroboamu wa pili. Alitoa unabii hadi wakati ufalme wa kaskazini ulipoharibiwa na Ashuru. Unabii wake umeandikwa katika kitabu cha Hosea.

Hukumu

Kuadhibiwa na kuteseka kwa kufanya kinyume na kile ambacho Mungu anataka. Mungu analeta hukumu dhidi ya watu binafsi, makundi ya watu, na

viumbe waovu wa kiroho. Analeta hukumu ili kusitisha mambo ya dhambi na matendo maovu. Hukumu dhidi ya uovu ndiyo jinsi Mungu analeta haki tena katika ulimwengu wake. Hukumu ya Mungu inaweza kuhisi kuwa chungu na inaweza kusababisha watu kufa. Inaweza pia kusababisha watu kutubu na kuacha dhambi na uovu. Inaweza kuwafundisha watu kufanya mapenzi ya Mungu anataka kifanyike. Hii inawawezesha watu kuishi kwa amani na Mungu na wao kwa wao.